

Foto: Merlijn Doornik / Hollandse Hoogte

Onnodige vraag

Jelle Kroes¹

Advocaat te Amsterdam

Jelle Kroes hield zich ook vóór de kwestie Hirsi Ali bepaald al bezig met kwesties van nationaliteitsrecht. Hij deelt enkele bezwaren van Marijn Jansen, maar komt tot een iets andere conclusie. Minister Verdonk had zich de lastige vraag of Hirsi Ali Nederlandse is, niet eens hoeven stellen.

Er hebben zich al heel wat mensen uitgesproken over deze kwestie. Daarmee is het *juridische* oordeel van de minister van Vreemdelingenzaken en Integratie onderwerp van een politiek debat geworden, en het is niet de eerste keer dat dat gebeurt. Een actueel voorbeeld is de discussie over de inburgeringswet, die discriminerend zou zijn. Dit is geen goede zaak. Het juridisch oordeel van de minister, in het bijzonder in individuele zaken waar de minister als bestuursorgaan optreedt, zou geen onderwerp van debat moeten zijn in de Kamer. Dit debat hoort thuis bij de rechter.

Tot zover mijn opmerking vooraf. Over de kwestie zelf is mijn conclusie: de vraag of Ayaan Hirsi Ali Nederlandse is, of niet, is nog niet zo eenvoudig te beantwoorden. Ik ben

echter van mening dat de minister zichzelf deze vraag niet had hoeven stellen.

HR LAAT TE WEINIG NUANCES TOE

Jansen wijst terecht op het bezwaar dat aan 'non-existentie' van Nederlanderschap kleeft: er bestaan geen rechtsmiddelen, en het kader van art. 14 RWN, dat een zorgvuldige belangenafweging mogelijk maakt (in plaats van het botte bijl-werk van de Hoge Raad), blijft buiten toepassing. Ik kom theoretisch echter tot een andere conclusie. Volgens mij kan ook zonder dat art. 14 RWN onmiddellijk wordt gewijzigd een uitweg uit de impasse worden gevonden.

Jansen stelt dat in sommige gevallen geen sprake zou moeten zijn van 'non-existentie'

van het Nederlanderschap, bijvoorbeeld indien staatloosheid daarvan het gevolg is. Een begrijpelijk standpunt, maar theoretisch ben ik het niet helemaal met Jansen eens. In de opvatting van de Hoge Raad heeft de mededeling van de Minister: 'U bent nooit Nederlander geworden' immers als zodanig geen gevolgen. Als er al sprake is van staatloosheid, kan dat niet het gevolg zijn van de mislukte naturalisatie. Er moet dus een andere oorzaak zijn, bijvoorbeeld dat de betrokkene intussen afstand heeft gedaan van zijn oorspronkelijke nationaliteit. Dat is de kern van de opvatting van de Hoge Raad en het probleem is juist dat die te weinig nuances toelaat.

Het probleem met valse of fictieve persoonsgegevens is volgens de Hoge Raad en volgens A-G, dat deze de betrokkene niet identificeren. De A-G noemt twee soorten foutieve persoonsgegevens: (1) 'valse of fictieve (dat wil zeggen de betrokkene niet identificerende) persoonsgegevens', en (2) 'andere gevallen van foutieve persoonsgegevens' bijvoorbeeld verschrijvingen, transcriptieproblemen, of een andere bevoegd gevoerde naam (geen limitatieve opsomming). Bij de laatste soort hoeft niet steeds rechtsgevolg aan het naturalisatiebesluit te worden ontzegd. De Hoge Raad vat deze gevallen samen onder de noemer 'bijzondere omstandigheden'.

BEWUST VERHULLEN

Maakt het wat uit, of de valse of fictieve gegevens expres zijn opgegeven, om de echte gegevens te verhullen? In de ogen van de A-G wel, tenminste als ik het goed heb gelezen. De valse gegevens verhullen volgens de A-G de ware identiteit, in het bijzonder eventuele criminele antecedenten. *Daarom* identificeren ze de betrokkene niet, althans ze zouden deze in elk geval niet *behoren* te identificeren, zo lees ik het. Het duidelijkst blijkt deze opvatting uit Strikwerda's conclusie van 20 januari 2006 in de zaak waarin de Haagse rechtbank omging:²

'Uit de door verweerder [d.w.z. de vreemdeling, JK] in feitelijke instantie aangevoerde stellingen (...) blijkt dat verweerder zich bij zijn asielaanvraag in 1993 bewust van de valse personalia heeft bediend, juist om zijn ware identiteit te verhullen. Vervolgens was er naar zijn zeggen voor hem geen weg meer terug en moest hij wel verder leven onder die valse personalia (en ook met gebruikmaking van de valse personalia het verzoek om naturalisatie indienen). In deze stellingen ligt besloten dat van bijzondere omstandigheden die meebrengen dat de in het naturalisatiebesluit opgenomen persoonsgegevens verweerder toch identificeren, geen sprake kan zijn.'

Hoewel bij terugverwijzing naar de rechtbank alsnog bijzondere omstandigheden zouden kunnen worden aangevoerd, acht de A-G het ondenkbaar dat dat de rechtbank tot een ander oordeel brengt, waarbij hij verwijst naar het feit dat bewust de echte gegevens waren verzwegen.

Kortom, bijzondere omstandigheden (verschrijving, andere bevoegde naam, etc.) kunnen zich niet voordoen als er iets is verhuld. Ik zie daarin geen afwegingsruimte. Ook al vond mevrouw Kozakiewicz de naam Kozakiewicz alleen maar mooier, ze heeft haar echte naam verhuld en is geen Nederlandse geworden.

NIET STERK

Ik vind het geen sterke redenering. Ofwel er zijn criminele antecedenten, en dan heeft de betrokkene daar al over gelogen en is de vraag vooral welke consequenties daar aan moeten worden verbonden; daarvoor hebben we sinds 2003 dus de intrekkingmogelijkheid van art. 14 RWN. Ofwel de betrokkene heeft een schone lei, en dan heeft hij of zij niet iets wezenlijks verhuld. In elk geval lijkt mij niet relevant hoe ernstig de afwijking van de persoonsgegevens is, als we maar kunnen traceren om wie het uiteindelijk blijkt te gaan.

Ik sluit niet uit dat de Hoge Raad er een andere mening op nahoudt, nu hij dit element niet expliciet heeft overgenomen van de A-G. Mogelijk sluit de Hoge Raad niet uit dat ook in geval van bewust verhullen er ruimte moet zijn om in bepaalde gevallen identificerende waarde te hechten aan de valse of fictieve gegevens. Zo'n neutrale benadering zou ook beter stroken met de Handleiding RWN waarin staat dat de intrekking van het Nederlanderschap geen sanctie is, maar slechts tot doel heeft de gevolgen van het frauduleus handelen te corrigeren. Natuurlijk wordt het liegen als zodanig wel bestraft, maar dat is een taak van het strafrecht.

MINSTER TREKT EENVOUDIG IN

Van diverse zijden is betoogd dat art. 14 RWN moet worden aangepast om de consequen-

ties van valse of fictieve identiteitsgegevens onder de intrekkingbevoegdheid te laten vallen. Tot het zover is, kan lid 1 op dit soort zaken worden toegepast. De minister trekt eenvoudig in, in plaats van het sturen van een 'non-existent brief'. De betrokkene kan tegen de intrekking de gewone rechtsmiddelen aanwenden en ziet zich beschermd door art. 14 RWN, dat een adequaat kader biedt waarin alle relevante feiten en omstandigheden worden meegewogen. Met name opvolgende verkrijgers die part noch deel aan het bedrog hadden, zoals kinderen, zijn daarmee gediend. Ten aanzien van hen wordt immers een individuele beschikking genomen.

Als de slotsom is dat niet wordt ingetrokken, zal de rechter er niet meer aan te pas komen; een procedure tot vaststelling van het Nederlanderschap op grond van art. 17 RWN dient niet-ontvankelijk te worden verklaard bij gebrek aan procesbelang. Bij een besluit tot intrekking dat ook na bezwaar en beroep overeind blijft, is zo'n verzoek wel mogelijk, maar gezien de jurisprudentie van de Hoge Raad zijn de kansen gering, waarbij we een kleine slag om de arm moeten houden nu er nog een zaak aanhangig is en de Hoge Raad nog om kan gaan.

ONWENSELIJK

Is dit gewrongen? Misschien wel. Ik sluit niet echter graag aan bij Van der Burg,³ die de non-existent als een onwenselijke rechtsfiguur typeert. De ene theoretisch gewrongen benadering zou dan plaats maken voor de andere, die maatschappelijk echter veruit de voorkeur geniet. Een regeling in de wet die op dit punt helderheid biedt is uiteraard nuttig, maar vooruitlopend daarop kan de minister deze weg vast gaan bewandelen. Wellicht kan de minister beginnen met een en ander alvast te regelen in de Handleiding. Die vormt de beleidsmatige basis voor de 'non-existent' benadering. Of daarmee de bedoeling die de wetgever had met de invoering van art. 14 RWN is nagevolgd, waag ik te betwijfelen. ●

1 Bij Everaert Advocaten Immigration Lawyers
2 Conclusie d.d. 20 januari 2006 inzake Rek. nr. Ro5/095HR (LJN AV0054).
3 *NJB* 2006/22, p.1214